

Saattohoitostrategia Pirkanmaalla

Saattohoitotutkimuksen päivä 9.10.2014

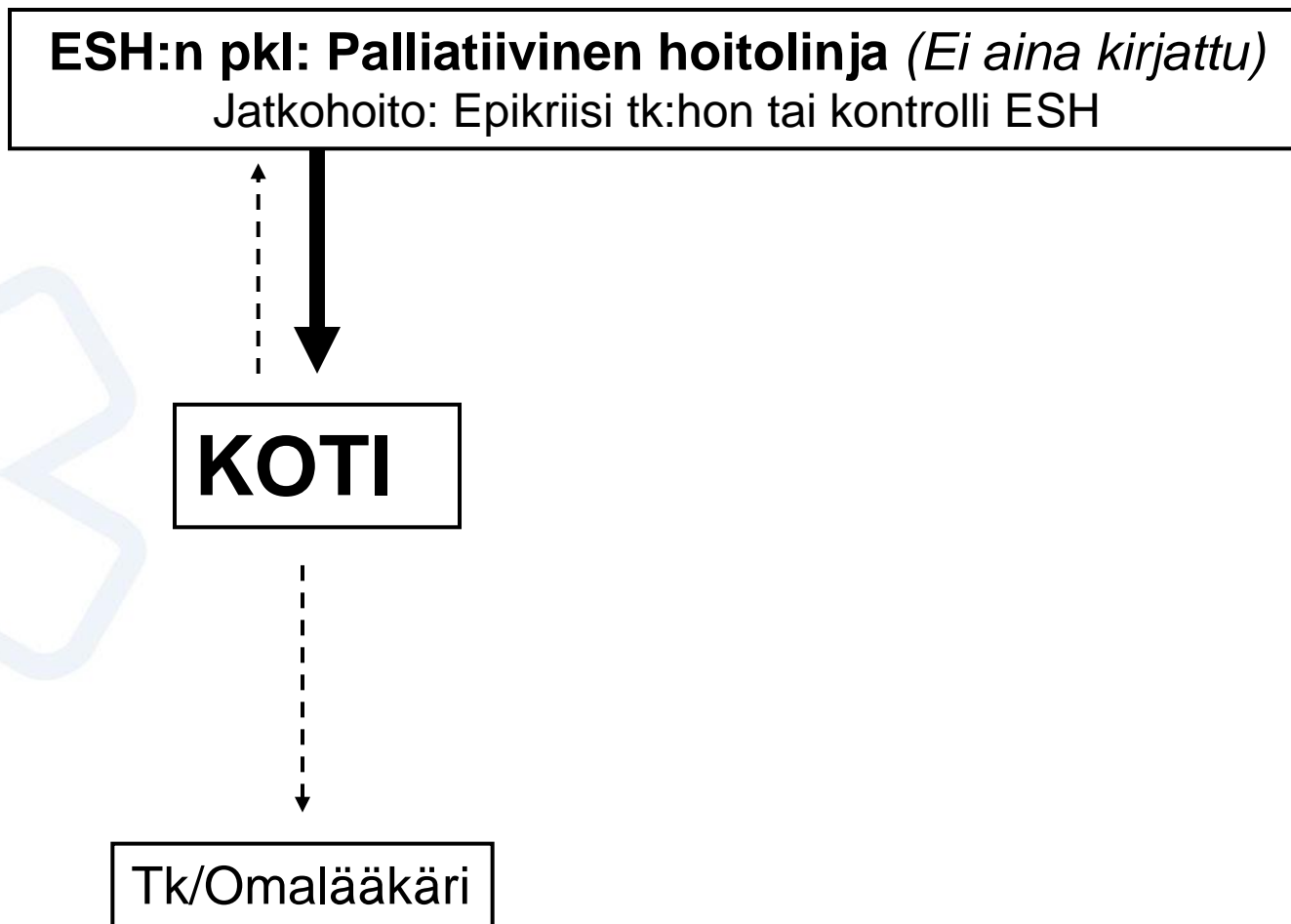
Juho Lehto

Vt. Ylilääkäri ja palliatiivisen lääketieteen prof.

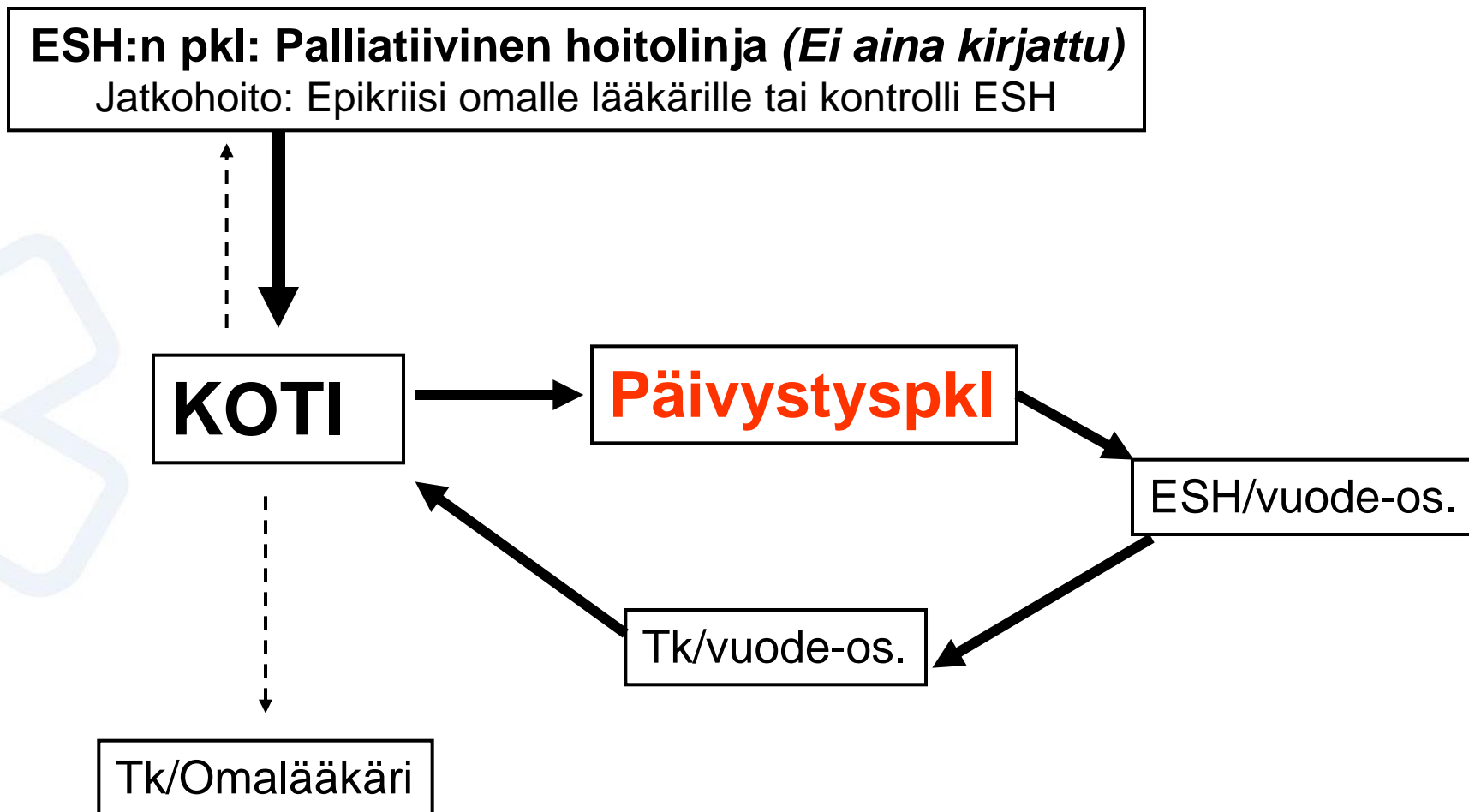
Palliatiivinen yksikkö, Syövänhoidon vastuualue, Pshp/TAYS/TyO

Saattohoitopotilaan hoito ilman hoitopolkua

Saattohoitopotilaan hoito ilman hoitopolkua

Tietoa maailmalta

Hyvin järjestetty palliatiivinen hoito

- Parantaa elämänlaatua ja joskus jopa ennustetta
(Temel et al. NEJM 2010; Zimmermann C et al. Lancet 2014)
- Vähentänee hoidon kustannuksia
(Morrison RS et al. Arch Intern Med 2008, Gade G et al. J Palliat Med 2008, Smith S et al. Palliat Med 2014)
- Vähentää lääkekuluja, laboratoriotutkimuksia ja teohoidon käyttöä
(Morrison RS et al. Arch Intern Med 2008)
- Vähentää ensiapukäyntejä ja hoitoa akuuttisairaalassa sekä lisää kotikuolemia
(Gomez-Batiste X et al. J Pain Symptom Manage 2006; Gomes B et al. Cochrane Database Syst Rev. 2013; Seow et al. BMJ 2014)

Saattohoitopotilaan palveluverkko Pirkanmaalla

ASIAKAS	Parantumattomasti sairaan vointi heikkenee	Tunnistaa hoidon tarpeen	Prosessoi tulevaa, sopeutuu saattohoitoon	Kuolinprosessi käynnistyy	Kuolema
TERVEYDENHUOLTO	Palliativisen hoidon tarpeen tunnistaminen Keskustelu hoidon tavoitteista, tehdään palliativinen hoitolinjaus.	Saattohoitotarpeen tunnistaminen Suunnitelma saattohoidosta ja keskustelu lähestyvistä kuolemasta	Saattohoidon järjestäminen ja toteutus Hoitosuunnitelma, joka sisältää suunnitelman ympärivuorokautisesta (24/7) hoitoturvasta.	Kuolemassa olevan potilaan hoito Lopetetaan tarpeettomat toimenpiteet. Keskitytään kärsimyksen lievitykseen sekä läheisiin.	Kuoleman kohtaaminen Rauhoitetaan kuolinhetki ja tuetaan läheisiä surussa.
HOITOLINJAUS Luo edellytykset potilaan parhaaseen mahdolliseen hoitoon	Palliativinen hoitolinjaus (Z51.5)	Saattohoitopäätös (Z51.5)	Saattohoitopäätös (Z51.5)	Kuolemassa olevan potilaan tunnistaminen	Kuoleman toteaminen
HOIDON OHJAUS Ohjaa potilaan parhaaseen mahdolliseen hoito-paikkaan	Lähetä saattohoitoon Saattaen vaihtaminen	Saattohoitoneuvottelu	Kotona olemisen tukeminen	Potilaan ottaminen tukiosastolle	Toimenpiteet kuoleman jälkeen
YHTEYDENPITO JA YHTEISTYÖ		Palliativisen hoidon yhteyshenkilöt Konsultaatiot Hoitosuunnitelma			
HOITO- JA MENETTELYOHJEITA Varmistaa potilaalle parhaan mahdollisen hoidon	Hoitotahto Oirekyselylomake Valtakunnalliset saattohoitosuosituks	Psykososiaalinen tuki Sosiaalitytö ja sosiaalipalvelut Syöpäjärjestöjen kannanotto vaihto-ehdoihin	Oireenmukainen hoito Vertaistuki ja vapaaehtoistyö Alueellisia saattohoito-oppaita	Perheen tukeminen saattohoidossa Somaattisten erityislanteiden hoito	Kuolintodistus

Hoitolinjaukset

1. Parantava hoitolinja (kuratiivinen hoitolinja)

2. Taudin etenemistä hidastava hoitolinja

- Tavoite: Taudin (syövän) etenemisen hidastaminen sekä laatupainotteisen elinajan lisääminen.
- Esim. syöpää jarruttava ("palliatiivinen") sytostaattihoito.

3. Palliatiivinen eli oireenmukainen hoitolinja Z51.5

- Tavoite: Oireiden lievittäminen ja elämänlaadun vaaliminen.
- Taudin kulkuun ei enää ole mahdollisuutta vaikuttaa
- Tautidiagnoosin lisäksi: Z51.5 Palliatiivinen hoito (Ero kohtaan 2)

4. Saattohoito Z51.5

- Palliatiivinen hoito, joka tapahtuu oletetun kuoleman ajankohdan läheisyydessä ("päiviä - viikkoja")
- Tarvittaessa tautidiagnoosien lisäksi: Z51.5 Saattohoito

Työnjako

- **Erikoissairaanhoito**

- Hoitolinjaus (Keskusteltu, kirjattu)
- Jatkohoidon ohjaaminen ("saattaen vaihto", hyvä lähete)
- Palliatiivinen hoito ESH:n potilailla (PAL-yksikkö konsultoi)
- Konsultaatiotuki saattohoitoyksiköille (PAL-yksikkö koordinoi)

- **Saattohoitoyksiköt (PTH tai saattokoti)**

- Hoitolinjaus soveltuvien osien osin
- Asiakaan tarpeista lähtevä saattohoito (A,B,C)
- Hoitoturva ja saattohoito kotona olevalle
 - *Jatkohoitolähetteen tultua yhteys potilaaseen lähipäivinä*
 - *Potilaan/omaisen tulee saada yhteys saattohoitoyksikköön 24/7*
- Pääsy tukiosastolle suoraan ilman päivystyspkl:lla käyntiä

Saattohoidon porrastus Pirkanmaalla

(Mukaeltu STM:n ja kuntaliiton suosituksista)

Tasot	A	B	C
Tehtävät	Perustason saattohoito	Vaativampi saattohoito Alueellinen konsultointi Alueellinen koulutus	Vaativin saattohoito Konsultointi koko pshp:ssä Koulutus ja tutkimus Palveluverkon johto
Yksiköt	Kaikki vuodeosastot Kaikki ksh-yksiköt	Tampereen kotisairaala Rauhaniemi vo Sastamalan vo (sotesi) Nokian tk:n vo Pirkkalan tk:n vo	TAYS/Pal.yksikkö Pirkanmaan hoitokoti
Henkilökunta	Terveystieteiden ammattihenkilöitä Saattohoidon nimetyt vastuuhenkilöt kunnissa	Erityispätevyyslääkäri/ pitkä jatkokoulutus ½ hoitajista sh-koul. Osalla hoitajista pal-hoidon koulutusta/ >1v. kokemusta Erityistyöntekijät tarv.	½ lääkäreistä erit.pätev. 2/3 hoitajista sh-koul. 1/3 hoitajista pal-hoidon jatkokoulutus ½ hoitajista > 2v. kokemus saattohoidosta Moniammatillinen tiimi

Saattohoidon porrastus Pirkanmaalla

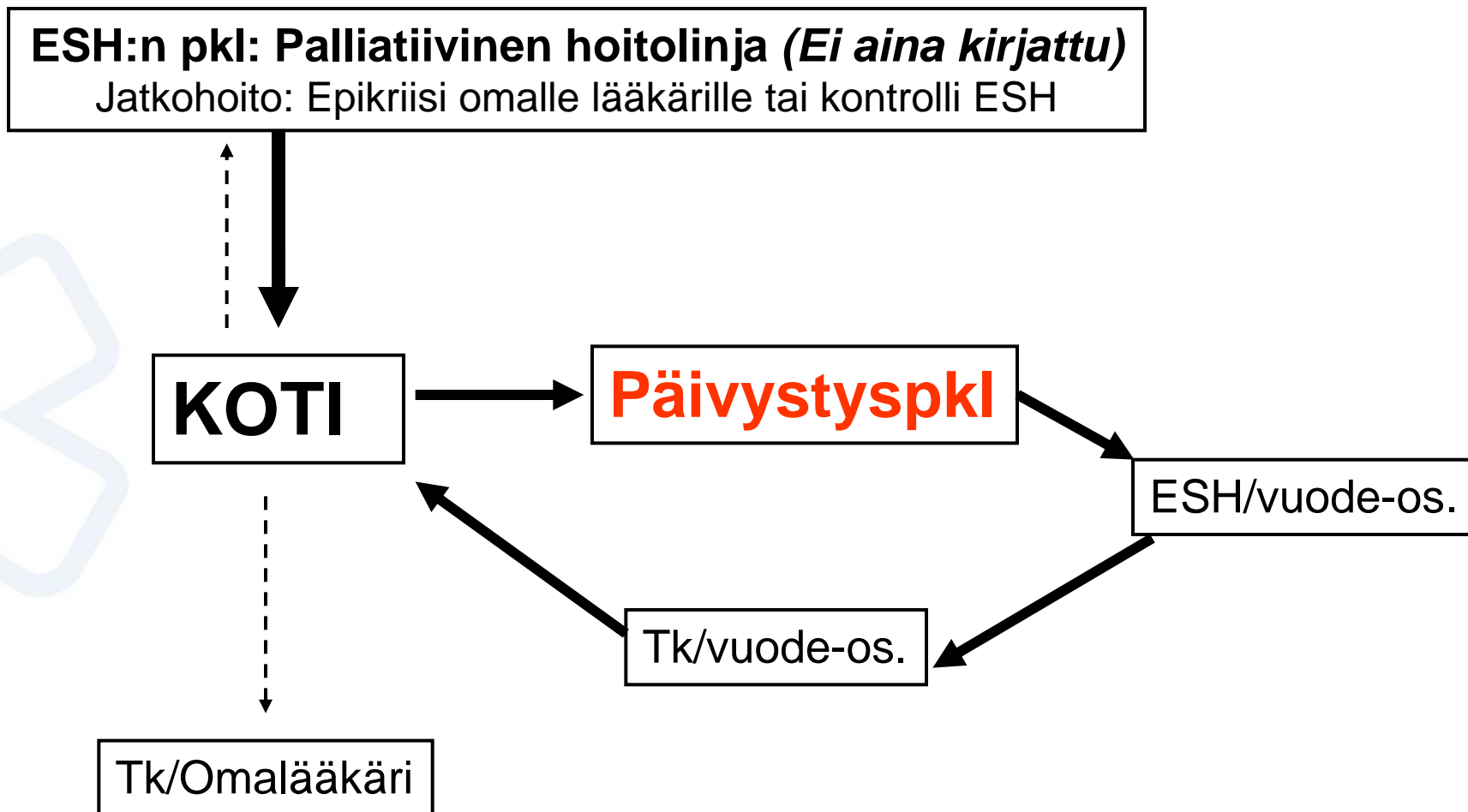
Yhteyshenkilölista

- TAYS/Palliatiivinen yksikkö
- Pirkanmaan hoitokoti
- Akaan yt-alue
- Hämeenkyrö
- Ikaalinen
- Jämsä
- Kangasalan yt-alue
- Kihniö
- Lempäälä
- Mänttä-Vilppula
- Nokia
- Parkano
- Pirkkala
- Ruovesi
- SOTESI (Sastamala, Punkalaidun)
- Tampere
 - Hatanpään kotisairaala
 - Hatanpään osastot A4,A5
 - Kaupin sairaala
 - Rauhaniemen sairaala
- Orivesi
- Valkeakoski
- Virrat
- Ylöjärvi

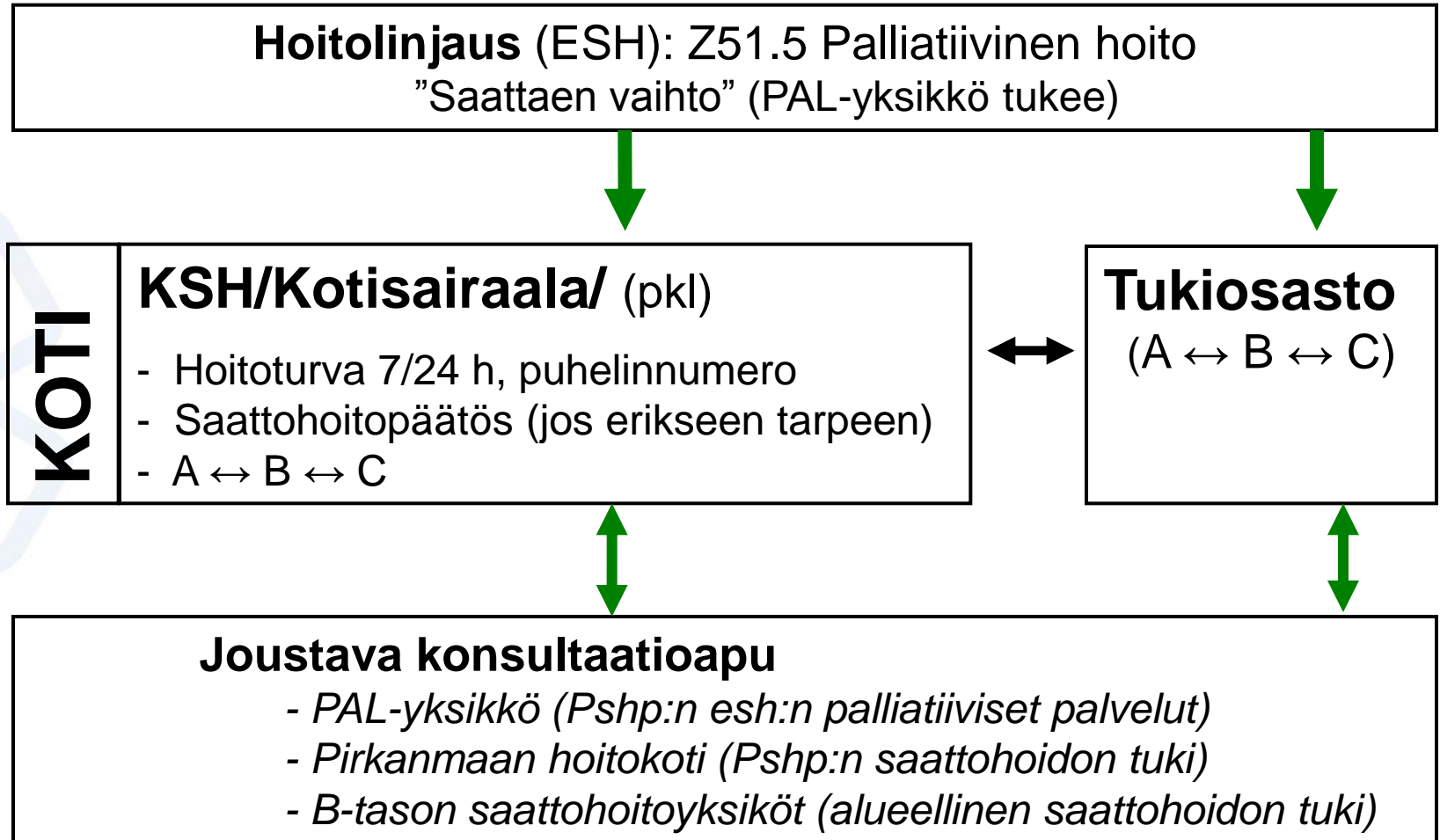
Konsultaatiot

- Oman kunnan tai lähiseudun erityisosajaat
 - Peruskysymyksissä alueelliset vastuuhenkilöt (A)
 - Haasteellisemmissä kysymyksissä alueelliset B-tason yksiköt (B)
- TAYS:n palliatiivinen yksikkö (C)
 - Erityistason kysymykset sairaanhoitopiirissä
 - ESH:n palvelut joustavasti saattohoitoyksiköille
 - Konsultaatiotaho ESH:n sisällä
- Pirkanmaan hoitokoti (C)
 - Erityistason kysymykset sairaanhoitopiirissä
 - Saattohoitovaiheeseen liittyvät erityiskysymykset

Vaihtoehto tälle...

Saattohoitopotilaan palveluverkko Pirkanmaalla

Mistä palveluverkko löytyy?

← → http://www.terveysportti.fi/ Terveysportti x

DUODECIM Kirjautu sisään Yhteystiedot Palaute Info Käyttöehdot Tilaa uutiskirje

TERVEYSPORTTI **Hae Terveysportista**

Lääkärin tietokannat

- Oppiportti
- Sairaanhoitajan tietokannat
- Työterveys ja kuntoutus
- Hammaslääketiede
- Akuuttihoito
- Pitkäaikaissairaudet
- Duodecim lääketietokanta
- Lääkkeet ja hinnat
- SFINX-PHARAO
- Raskaus ja imetys
- Lääkkeet ja munuaiset
- Lääkkeet ja maksa
- Luontaistuotteet
- Lääke ja laboratorio
- Kodin Lääkeopas
- ICD-10
- Toimenpideluokitus
- Etsi diagnoosi
- Laskurit, lomakkeet ja lähetteet
- Osoitetietokanta
- Avoimet työpaikat

Jäsenlehdet ▼ **Viranomaistieto** ▼ **Lehdet** ▼ **Oppiportti** ▼

Hoitosuosituks, sanakirjat

Käypä hoito	Hoidon perusteet	EBMG	Lääketieteen sanakirja	EKG	Matkailijan terveys
Tietoa potilaalle	McMaster	Cochrane	Lääketieteen termit	Ensihoito	Allergiaohjelma

Uutispalvelu Duodecim

- ▶ Tulehduskipulääkkeet saattavat lisätä iäkkäiden eteisvärinävaaraa
- ▶ Tarkkaavaisuushäiriöt eivät välttämättä yleistyneet
- ▶ Krooninen verenpainetauti lisää sikiön ja äidin riskejä

Ajankohtaista Terveysportissa

- ▶ Kesän matkailukauden lähestyessä kannattaa muistaa muutama asia
- ▶ Hammaslääketiede ja suun terveys on täydentynyt
- ▶ Tunnistatko vanhuksen deliriumin – CAM-testi ja muita uusia lomakkeita

Duodecim tiedottaa

- ▶ Duodecimin ja Suomen Lääketieteen Säätiön apurahoja haussa!

Lääketietoa

- ▶ Miksi pregabaliinilla ei ole yhteisvaikutuksia SFINXissä?
- ▶ Lisdeksamfetamiini (Elvanse) rajoitettusti peruskorvattavaksi 1.5.2014 alkaen
- ▶ Ustekinumabi (Stelara) rajoitettusti peruskorvattavaksi nivelpsoriaasin hoidossa 1.5.2014 alkaen

Tiedotteet ja viittekirjat

DUODECIM-lehti Hae Duodecim-lehdestä »

Testaa tietosi-artikkelit

 ▶ Refluksitauti - hyvänlaatuinen mutta kallis sairaus
Vaikka refluksitaudin ennuste on yleensä hyvä, oireet huonontavat elämänlaatua merkittävästi.

Viikon valinnat

- ▶ Ihmeteolla pyhimykseksi
Nykyisestä tiedeuskosta ponnistavan on helppo aietella, että pyhimysuskoon

9. kansainvälinen Duodecim-symposium
ENHANCING PUBLIC HEALTH
THROUGH PHARMACO-
EPIDEMIOLOGY AND
PHARMACOECONOMICS
11.–14.6.2014 Sannäs Porvoo

Lääkärin tietokannat **Hae**

Sairaanhoitajan tietokannat **Hae**

Duodecim lääketietokanta **Hae**

PubMed **Hae**

Google **Hae**

DUODECIM OPPIPORTTI

 Verkkokauppa

 Avoimet työpaikat
Katso lisää »

- ▶ **Osastonylilääkäri ja erikoislääkäri, nuorisopsykiatria** - Carea
- ▶ **Dextra Kankaanpään Lääkärikeskukseen, työterveyshuollon erikoislääkärinä** - Pihlajalinna Oy
- ▶ **Työterveyslääkäri Ilmajoen taiden**

- Hoitoketjut 558
 - Carea 30
 - Eksote 39
 - Etelä-Savon SHP 2
 - Helsingin kaupunki 4
 - HUS 2
 - HUS-Helsinki 26
 - HUS-Hyvinkää 15
 - HUS-Jorvi 2
 - HUS-Lohja 20
 - HUS-Länsi-Uusimaa 12
 - HUS-Peijas 2
 - HUS-Porvoo 14
 - Itä-Savon SHP 2
 - Kainuun SHP 1
 - Kanta-Hämeen SHP 39
 - Keski-Pohjanmaan SHP 7
 - Keski-Suomen SHP 47
 - Kirjoitusohjeet 8
 - Lapin SHP 36

- Pirkanmaan SHP 67
 - Ihotaudit 4
 - Kehitysvammahuolto 1
 - Keuhkosairaudet 4
 - Kirurgia 10
 - Korvataudit 1
 - Lastentaudit 6
 - Naistentaudit 1
 - Naistentaudit ja synnytykset 2
 - Neurologia 3
 - Psykiatria 9
 - Saattohoito 1

→ • Saattohoitopotilaan palveluverkko Pirkanmaalla (PSHP)

Saattohoitopotilaan palveluverkko Pirkanmaalla

Hoitoketjut
16.4.2014 • Uusi artikkeli
Pirkanmaan sairaanhoitopiiri

Hoitoketjun tavoitteena on

- Määrittää, miten saattohoito toteutetaan potilaslähtöisesti elämänlaatua ylläpitäen ja kärsimystä lievittäen
- Kuvata potilas- ja perhelähtöinen prosessi parantumattomasti sairaan ihmisen voimien heikkenemisestä oikeaan hoitolinjaukseen ja kuolemaan sekä näihin liittyvät tukitoiminnot
- Luoda saattohoidossa olevalle ja hänen läheisilleen edellytykset asianmukaiseen, potilaslähtöiseen hoitoon ja tukeen sovituissa hoitopaikassa
- Varmistaa, että saattohoitopotilas läheisineen tietää hoitopaikkansa eikä ohjaudu tarpeettomasti päivystykseen
- Mahdollistaa perheelle erilaiset tukimuodot hoidon aikana ja läheisen kuoleman jälkeen
- Selkiyttää eri saattohoitopalvelutoimijoiden keskinäistä työnjakoa Pirkanmaalla saattohoitopotilaan kokonaishoidon toteutuksessa

Asiakkuusstrategioiden avulla voidaan tyydyttää paremmin asiakkaiden vaatimukset ja tarpeet. Kuolevan potilaan asiakkuusstrategiat pohjautuvat siihen kuin

saattohoito • **Saattohoitopotilaan palveluverkko Pirkanmaalla (PSHP)**

Asiakkuuksien tunnistaminen

Hoitoketjun mittarointi:

- Kuntien saattohoidon osaamistaso (päivityksen yhteydessä)
- Selvitys käytettävistä materiaaleista ja niiden hyödystä (päivityksen yhteydessä)
- Työryhmälle tuotettu uusi materiaali
- Saattohoidon tasoa kuvaavat tarkistuslistat alueen ylilääkäreille (lähetetään vuosittain)

Mistä palveluverkko löytyy?

http://www.terveysportti.fi/xmedia/shp/shp01126/hoitoketju_matriisi.html

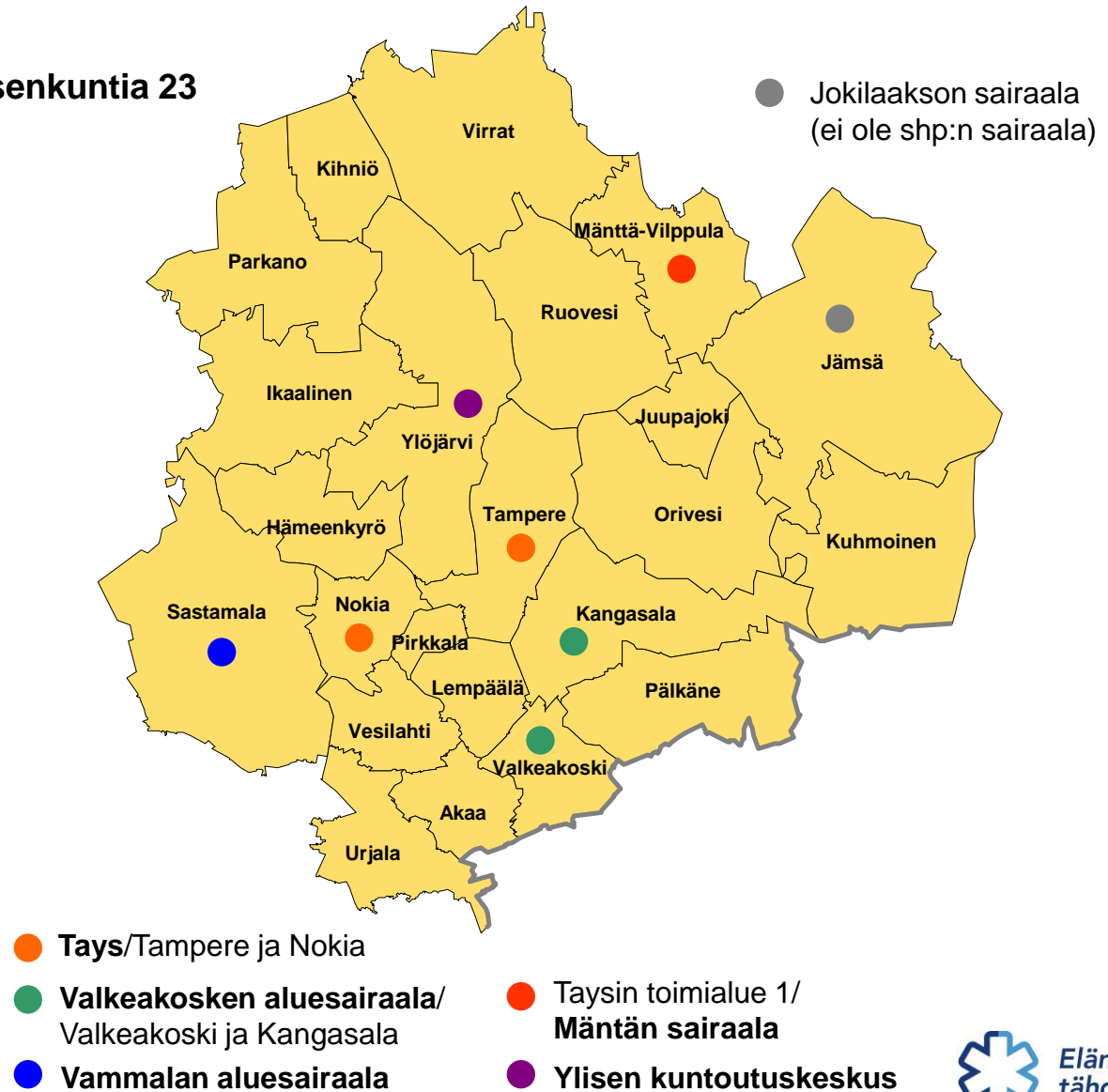
ASIAKAS	Parantumattomasti sairaan vointi heikkenee	Tunnistaa hoidon tarpeen	Prosessoi tulevaa, sopeutuu saattohoitoon	Kuolinprosessi käynnistyy	Kuolema
TERVEYDENHUOLTO	Palliativisen hoidon tarpeen tunnistaminen Keskustelu hoidon tavoitteista, tehdään palliativinen hoitolinjaus.	Saattohoitotarpeen tunnistaminen Suunnitelma saattohoidosta ja keskustelu lähestyvistä kuolemasta	Saattohoidon järjestäminen ja toteutus Hoitosuunnitelma, joka sisältää suunnitelman ympärivuorokautisesta (24/7) hoitoturvasta.	Kuolemassa olevan potilaan hoito Lopetetaan tarpeettomat toimenpiteet. Keskitetään kärsimyksen lievitykseen sekä läheisiin.	Kuoleman kohtaaminen Rauhoitetaan kuolinhetki ja tuetaan läheisiä surussa.
HOITOLINJAUS Luo edellytykset potilaan parhaaseen mahdolliseen hoitoon	Palliativinen hoitolinjaus (Z51.5)	Saattohoitopäätös (Z51.5)	Saattohoitopäätös (Z51.5)	Kuolemassa olevan potilaan tunnistaminen	Kuoleman toteaminen
HOIDON OHJAUS Ohjaa potilaan parhaaseen mahdolliseen hoito-paikkaan	Lähetä saattohoitoon Saattaen vaihtaminen	Saattohoitoneuvottelu	Kotona olemisen tukeminen	Potilaan ottaminen tukiosastolle	Toimenpiteet kuoleman jälkeen
YHTEYDENPITO JA YHTEISTYÖ		Palliativisen hoidon yhteyshenkilöt Konsultaatiot Hoitosuunnitelma			
HOITO- JA MENETTELYOHJEITA Varmistaa potilaalle parhaan mahdollisen hoidon	Hoitotahto Oirekyselylomake Valtakunnalliset saattohoitosuosituksot	Psykososiaalinen tuki Sosiaaliturva ja sosiaalipalvelut Syöpäjärjestöjen kannanotto vaihto-ehtoihin	Oireenmukainen hoito Vertaistuki ja vapaaehtoistyö Alueellisia saattohoitopppaita	Perheen tukeminen saattohoidossa	Kuolintodistus

Monimuotoinen Pirkanmaa

Kunta	Asukasluku* 31.12.2012
Akaa	17 152
Hämeenkyrö	10 509
Ikaalinen	7 353
Juupajoki	2 024
Jämsä	22 372
Kangasala	30 142
Kihniö	2 155
Kuhmoinen	2 441
Lempäälä	21 448
Mänttä-Vilppula	11 134
Nokia	32 353
Orivesi	9 574
Parkano	6 917
Pirkkala	18 132
Pälkäne	6 835
Ruovesi	4 871
Sastamala	25 754
Tampere	217 497
Urjala	5 172
Valkeakoski	21 175
Vesilahti	4 439
Virrat	7 385
Ylöjärvi	31 521
PSHP yhteensä	518 355

* väestötietojärjestelmä 31.12.2012

Jäsenkuntia 23

Pohjakartta Karttakeskuksen

Kyselyä

Rastita ne kohdat, jotka organisaatiossa toteutuvat

1. Potilailla, joilla on parantumaton pitkälle edennyt sairaus, tehdään kirjattu hoitolinjaus	☐
2. Yksikössämme käytetään diagnoosinumeroa Z51.5	☐
3. Kotona oleva saattohoitopotilas pääsee 24/7 tukiosastolle ilman päivystyskäyntiä	☐
4. Saattohoitopotilaan hoidon ohjauksessa käytetään palliatiivisen hoidon yhteyshenkilölistaa	☐
5. Organisaatiomme saattohoidon ABC-asiakkuustaso on määritetty	☐
• Mikä se on?	☐
6. Työntekijät ovat osallistuneet saattohoitokoulutukseen viimeisen vuoden aikana	☐
• Kuinka moni?	☐
7. Käytössämme on oirehoidon säännöllinen arviointitapa (esim. ESAS, VAS) saattohoitopotilaille	☐

Jalkautus-käynnit

- Mänttä-Vilppula: *14.5.2014*
- Hämeenkyrö – Ikaalinen – Parkano – Kihniö: *29.8.2014*
- Pirkkala-Vesilahti yhteistoiminta-alue: *3.9.2014*
- Jämsä-Kuhmoinen: *5.9.2014*
- Sastamala (Urpo Hautala, *12.11.2014*)
- Nokia (Merja Hanski, *25.9.2014*)
- TAYS, Tampere-Orivesi (*Juho Lehto, Tarja Korhonen Lea Aalto*)
- Valkeakoski – Akaa – Urjala *5.11.2014*
- Ylöjärvi (Tulossa)
- Lempäälä *22.8.2014*
- Kangasala-Pälkäne: *2.9.2014*
- Virrat-Ruovesi *9.12.2014*

→ **Päivityskokous 6.5.2015 Tampereella**

”Sloganeita saattohoidosta”

1. *Hoitolinjaus on saattohoitopotilaan diagnoosi*
2. *Erikoissairaanhoidon tulee saattaa saattohoitoon*
3. *Saattohoidon tulee lähteä potilaan tarpeista*
4. *Saattohoito on yleensä lähipalvelutoimintaa*
5. *Päivystys ei ole hyvä paikka saattohoitoon*
6. *Kuoleva potilas on erityisasemassa*

Saattohoitopolun ydinasiat

1. Hoitolinjaus oikea-aikaisesti (Z51.5)
2. Saattaen vaihtaminen
3. Potilaalla on hoitava yksikkö, johon saa yhteyden 24/7
4. Potilas pääsee suoraan tukiosastolle
5. Potilaan tarpeista lähtevä saattohoito (A,B,C)
6. Joustavat konsultaatio-kanavat ongelmatilanteissa

Kiitos!

